

Takimi i 1521-të , 4-6 Mars 2025 (DNj)

Të drejtat e njeriut

H46-1 Sharxhi dhe të tjerët kundër Shqipërisë (Kërkesa Nr. 10613/16)

Mbikëqyrja e ekzekutimit të vendimeve të Gjykatës Evropiane

Dokumentet e referencës

DH-DD(2025)17 , CM/Del/ dhjetor (2024)1507/H46-1

Kërkesa	Çështja	Vendimi i	Përfundimtar në	Treguesi për klasifikimin
10613/16	SHARXHI DHE TË TJERËT	11.01.2018	28/05/2018	Problem kompleks

- Projekti i bashkëpunimit: “Mbrojtja e të drejtës së pronës dhe lehtësimi i ekzekutimit të vendimeve të GJEDNJ-së në Shqipëri (D-REX III)”

Përshkrimi i çështjes

Kjo çështje ka të bëjë me prishjen në vitin 2013 të një ndërtese në një qytet bregdetar shqiptar, në të cilin kërkuessit kishin në pronësi disa banesa dhe ambiente biznesi, duke mos respektuar një urdhër të përkohshëm gjykatë (urdhër) që ndalonte autoritetet nga ndërmarrja e çdo veprimi që mund të cenonte të drejtat pronësore të kërkuessve. Gjykata konstatoi se dështimi i autoriteteve kombëtare për të respektuar urdhrin e përkohshëm të gjykatës privoi të drejtën për një gjykim të drejtë nga çdo efekt i dobishëm dhe se kërkuessit nuk kishin në dispozicion një mjet juridik efektiv në lidhje me moszbatimin e urdhrin të përkohshëm. (shkelje e nenit 6 § 1 marrë vetëm dhe sëbashku me nenin 13).

Gjykata konstatoi gjithashtu se shpronësimi dhe prishja e pronës së kërkuessve, të kryera në kundërshtim me legjisllacionin shqiptar, kishte qenë i paligjshëm dhe se kërkuessve u mungonin mjetet juridike efektive në këtë drejtim (shkelje e nenit 1 të Protokollit nr. 1, marrë vetëm dhe sëbashku me nenin 13).

Së fundi, Gjykata konsideroi se sekuestrimi dhe rrethimi i godinës , duke e bërë të pamundur për kërkuessit aksesin në shtëpitë e tyre, kishte qenë i paligjshëm dhe se kërkuessit nuk kishin një mjet juridik të brendshëm efektiv në këtë drejtim (shkelja e nenit 8, marrë vetëm dhe së bashku me nenin 13).

Statusi i ekzekutimit

Autoritetet dhanë informacion të përditësuar për masat individuale, më së fundi më 3 janar 2025 (DH-DD(2025)17).

Shënimet aktuale fokusohen në pagesën e shpërblimit të drejtë të dhënë nga Gjykata pasi kjo është e vetmja çështje e mbetur në këtë çështje.¹

¹Në shqyrtimin e fundit të çështjes në mbledhjen e tij të 1507 (shtator 2024) (DH), Komiteti i Ministrave vendosi që nuk kërkohen masa të tjera të përgjithshme (CM/Del/Dec(2024)1507/H46-1). Për më shumë detaje mbi masat e përgjithshme të miratuara, shihni Hudoc-Exec: <https://hudoc.exec.coe.int/ENG?i=004-49665>.

Pagesa e shpërblimit të drejtë1) *Shumat e dhëna nga Gjykata Evropiane*

Gjykata Evropiane u dha kërkesve kompensim të drejtë bashkërisht në shumën prej 13,098,600 euro për dëmin material, 236,600 euro për dëmin moral dhe 112,100 euro për shpenzimet. Pagesa e shpërblimit të drejtë është në pritje që nga gushti 2018. Interesi për vonesën e pagesës është mbi 3,967,000 euro.

2) *Ekzaminimi i mëparshëm nga Komiteti i Ministrave*

Në shqyrtimin e tij në shtator 2024, Komiteti përsëriti këmbënguljen e tij mbi detyrimin e pakushtëzuar të Shqipërisë për të paguar shpërblimin e drejtë të dhënë nga Gjykata Evropiane. Ai shprehu keqardhje të thellë që, megjithë vendimet e saj të mëparshme dhe Rezolutën e Përkohshme CM/ ResDH (2023)424 , gjashtë vjet pas vendimit të formës së prerë, ekzistonte një mungesë e vazhdueshme e qartësisë se kur mund të sigurohej pagesa. Komiteti nxiti fuqimisht autoritetet që të ndërmarrin, si çështje urgjente, të gjitha veprimet e nevojshme me qëllim që të sigurohet se është bërë pagesa e plotë, së bashku me interesin e vonesës, dhe të kërkojnë të përfshijnë, aty ku është e përshtatshme, kërkesit ose përfaqësuesit e tyre në diskutimet në lidhje me pagesën . Ai vendosi që nëse nuk do të kishte pasur hapa konkretë drejt sigurimit të pagesës, do të rifillonte shqyrtimin e masave individuale në mbledhjen e saj të DH në mars 2025.

3) *Informacioni i paraqitur nga autoritetet*

Në parashtresat e mëparshme, autoritetet shqiptare shpjeguan se nuk ishte e mundur kryerja e pagesës së plotë të shpërblimit të drejtë për shkak të barrës së konsiderueshme financiare në buxhetin e shtetit, veçanërisht të përkeqësuar pas tërmetit të vitit 2019 dhe pandemisë Covid-19 në 2020. Ato shpjeguan se ishte shqyrtuar mundësia për të paguar me këste. Ata gjithashtu iu referuan pengesave që lidhen me faktin se Gjykata Evropiane kishte gjykuar çështjen *Sharxhi dhe të tjerët* dhe kishte dhënë kompensim të drejtë pa prituri rezultatin e gjykimit vendase në atë kohë në pritje përpara Gjykatës së Lartë mbi ankimin e kërkesve për kompensim për pronën e tyre të shpronësuar.

Autoritetet kujtuan më tej se, pas vendimit të *Sharxhit dhe të tjerëve* , më 15 qershor 2022, Gjykata e Lartë pushoi gjykimin e brendshëm të sipërpërmendur. Ajo u shpreh se gjykimi nuk mund të vazhdonte pasi Gjykata Evropiane kishte vendosur tashmë mbi shpërblimin e drejtë, në një vendim që ishte detyrues për Shqipërinë dhe shfuqizoi vendimet e gjykatave më të ulëta (të Gjykatës së Rrethit dhe të Gjykatës së Apelit) të cilat kishin përcaktuar një shumë të kompensimit për t'u paguar kërkesve. Autoritetet parashtuan se në vendimin e saj Gjykata e Lartë kishte ngritur çështje të rëndësishme në lidhje me ligjshmërinë e ndërtimit në fjalë, të cilat mund të reduktonin të drejtën e kërkesve për kompensim sipas ligjit të brendshëm, por kishin vënë re se Gjykata Evropiane, duke dhënë shpërblimin e drejtë, u kishte hequr gjykatave kombëtare mundësinë për të gjykuar në themel.

Në informacionin më të fundit të janarit 2025 (DH-DD(2025)17), autoritetet përsëritën shpjegimet e mësipërme mbi vështirësitë për krerjen e pagesës dhe dhanë sqarime të mëtejshme për pengesat në rendin ligjor të brendshëm. Ata shpjeguan se, për shkak të prishjes në vitin 2022 të vendimeve të gjykatave më të ulëta, mbetet në fuqi vendimi i Këshillit të Ministrave i datës 27 nëntor 2013, me të cilin prona e kërkesve ishte shpronësuar dhe që kishte përcaktuar kompensim më të ulët për kërkesit në krahasim me vendimet e gjykatave vendase. Kjo, sipas tyre, krijoi një situatë problematike, ku nga njëra anë, bashkëqëndronte një vendim i Gjykatës Evropiane i bazuar dhe referuar gjykimeve të brendshme, të cilat tashmë duket se nuk janë zhvilluar kurrë, dhe nga ana tjetër, një vendim administrativ i Këshillit të Ministrave që jepte një shkallë më të ulët kompensimi, i cili është ende i vlefshëm. Autoritetet kujtuan se Gjykata Evropiane kishte arritur në përfundimin se kërkesve duhet t'u jepej shuma e kompensimit siç përcaktohet në vendimin e Gjykatës së Apelit, duke u shprehur se kompensimi do të paguhej në të njëjtën mënyrë siç parashikohej në atë vendim (§ 198 i vendimit *Sharxhi*) dhe se vendimi i Gjykatës së Apelit është tani pa asnjë efekt juridik dhe si rrjedhim inekzistent.

Për më tepër, autoritetet deklaruan se situata është më e ndërlikuar për shkak se disa nga kërkesit dhe personat e tjerë të prekur kanë nisur procedurat e brendshme përmbartimore përpara një përmbartuesi privat për zbatimin e vendimeve të gjykatave më të ulëta pas vendimit të Gjykatës së Lartë në vitin 2022, e cila kishte shfuqizuar këto vendime. Kjo çështje tani është në pritje para gjykatave vendase.

Në fund, ata parashtuan se për shkak të kompleksitetit të mësipërm të çështjeve ligjore të ngritura nga ky rast, diskutimet e brendshme ndër-institucionale janë në vazhdim. Avokatura e Shtetit synon që pas konsultimit me Këshillin Konsultativ Shqiptar (organ konsultativ për ekzekutimin e vendimeve të Gjykatës Evropiane), të kërkojë nga Gjykata e Lartë një opinion këshillimor për sqarimin e këtyre çështjeve.

4) Informacion shtesë mbi vendimin e Gjykatës së Lartë të datës 15 qershor 2022

Në vendimin e saj të datës 15 qershor 2022, Gjykata e Lartë deklaroi se nuk kishte nevojë për vlerësim të fakteve të reja pasi Gjykata Evropiane u kishte dhënë kërkesave të njëjtat të drejta si ato të njohura nga Gjykata e Apelit, “duke konfirmuar kompensimin e dhënë nga ajo gjykatë si kompensim të drejtë dhe në përputhje me Konventën”. Gjykata e Lartë theksoi më tej se Konventa ka përparësi ndaj së drejtës së brendshme, se vendimi i Gjykatës Evropiane në këtë çështje duhet të zbatohet nga shteti shqiptar dhe se ka epërsi mbi zgjidhjen e çështjes që mund të ishte bërë nga gjykatat e brendshme. Ajo u shpreh se çështja është zgjidhur përfundimisht me një vendim përfundimtar dhe të detyrueshëm të Gjykatës Evropiane, se nuk kishte më vend për shqyrtimin e bazave të apelit dhe anuloi vendimet e gjykatave më të ulëta në lidhje me 19 kërkesit të përfshirë nga vendimi i Gjykatës Evropiane.²

5) Zhvillime të tjera

Në dhjetor 2024, përfaqësuesit e kërkesave informuan Sekretariatit se në zbatim të kërkesës së Avokatit të Shtetit, në nëntor 2024, përmbaruesi gjyqësor privat kishte pezulluar procedurat e sipërpërmendura përmbartimore, duke treguar se ishte përgjegjësi e Avokatit të Shtetit Shqiptar për të zbatuar vendimin e Gjykatës Evropiane *Sharxhi dhe të tjerët*. Ata sqaruan se ende nuk janë kontaktuar nga autoritetet lidhur me pagesën e shpërblimit të drejtë.

Sekretariati kreu një mision në Tiranë në dhjetor 2024, ku u takua me autoritetet përgjegjëse për të diskutuar hapat e mëtejshëm mbi pagesën e shpërblimit të drejtë në këtë çështje. Gjatë këtyre shkëmbimeve, autoritetet ritheksuan angazhimin e tyre për të garantuar ekzekutimin e vendimit *Sharxhi dhe të tjerëve* dhe përsëritën edhe një herë vështirësitë dhe pengesat e hasura për kryerjen e pagesës.

Analiza nga Sekretariati

Megjithë disa vendime dhe një rezolutë të përkohshme të dhjetorit 2023, në të cilën Komiteti këmbënguli në detyrimin e pakushtëzuar të Shqipërisë sipas nenit 46, paragrafi 1, të Konventës për të paguar shpërblimin e drejtë të dhënë nga Gjykata në rastin konkret dhe u kërkoj autoriteteve të ndërmarrin, si çështje urgjente, të gjitha veprimet e nevojshme për të siguruar pagesën, asnjë përparim në lidhje me këtë çështje nuk është arritur.

Kërkesit janë ende në pritje të kompensimit për shkeljet e gjetura nga Gjykata Evropiane, pavarësisht se kanë kaluar më shumë se gjashtë vjet që nga marrja e formës së prerë të vendimit. Mungesa e qartësisë se kur mund të sigurohet pagesa vazhdon dhe shqetësimet e Komitetit në këtë drejtim nuk janë zbutur.

Autoritetet e kanë shpjeguar mungesën e pagesës me pengesat e krijuara në rendin juridik të brendshëm dhe me ngarkesën e konsiderueshme financiare në buxhetin e shtetit.

Për sa i përket pengesave në rendin juridik të brendshëm të paraqitura nga autoritetet, duhet kujtuar se përmbushja e detyrimeve të marra vullnetarisht sipas nenit 46 të Konventës është e pakushtëzuar dhe mbetet e tillë, pavarësisht nga çdo pengesë që mund të krijohet brenda kuadrit ligjor kombëtar. Për rrjedhojë, shteti i paditur është i detyruar të heqë çdo pengesë në sistemin e tij ligjor të brendshëm që mund të pengojë ekzekutimin.³

Fakti që një vendim administrativ i brendshëm për shpronësimin e pronës së kërkesave, i cili parashikonte një shumë më të ulët kompensimi për t'u paguar në krahasim me shumën e dhëna nga Gjykata, mbetet i vlefshëm sipas legjislacionit të brendshëm, nuk mund të konsiderohet si një pengesë e vërtetë për pagesën. Ky vendim mund të shfuqizohet ose ndryshohet nga autoritetet nëse marrin parasysh vendimin e Gjykatës Evropiane. Për më tepër, fakti që vendimet e gjykatave vendase janë prishur nga Gjykata e Lartë nuk është pengesë për pagimin e shpërblimit të drejtë, pasi Gjykata Evropiane ka bërë vlerësimin e saj për paligjshmërinë e prishjes dhe shpronësimit të pronave të kërkesave dhe i ka dhënë kërkesit shpërblim të drejtë për këtë arsye.

Në çdo rast, vendimi i Gjykatës Evropiane është një bazë e mjaftueshme për të bërë një pagesë të drejtë, pasi Konventa Evropiane ka përparësi ndaj ligjit të brendshëm dhe ofron bazën ligjore për pagesën.⁴

Nuk rezulton as qartësi në situatën ligjore në nivelin e brendshëm. Gjykata e Lartë deklaroi se Konventa ka përparësi ndaj së drejtës së brendshme, se vendimi i Gjykatës Evropiane në këtë çështje duhet të zbatohet

²Duke marrë në konsideratë vendimin e Gjykatës Evropiane, Gjykata e Lartë vlerësoi se dy paditëse që nuk ishin kërkesë në çështjen para Gjykatës Evropiane duhet t'u garantohej e njëjta mbrojtje dhe konfirmoi vendimin e Gjykatës së Apelit në lidhje me ta.

³Shih shënimet për takimin e qershorit 2022 në *Xero Flor w Polsce sp. z oo kundër Polonisë* (CM/Notes/1436/H46-18).

⁴Shih *mutatis mutandis* Shënimet për takimin nëntor-dhjetor 2021 në çështjen *SC Polyinvest SRL dhe të tjerët kundër Rumanisë* (CM/Notes/1419/H46-28).

nga shteti shqiptar dhe se ka përparësi mbi zgjidhjen e çështjes që mund të ishte bërë nga gjykatat e brendshme.

Nuk ka as rrezik për pagesë të dyfishtë pasi procedurat e brendshme përmbartimore në pritje mund të ndërpriten me kërkesë të autoriteteve pasi të jetë bërë pagesa e shpërblimit të drejtë.⁵

Për sa i përket vështirësive financiare të shkaktuara nga autoritetet, nga detyrimi i pakushtëzuar për t'iu përmbajtur vendimeve të Gjykatës rezultojnë se shteti i paditur nuk mund të justifikojë vonesat në ekzekutimin e vendimeve të Gjykatës për shkak të mungesës së fondeve. Në këtë aspekt, mund të vërehet se pavarësisht nga koha e konsiderueshme që ka kaluar që kur pagesa u bë e detyrueshme, autoritetet nuk kanë arritur të demonstrojnë se kanë bërë ndonjë përpjekje vendimtare për të siguruar financiarisht shumën e duhur ose për të përfshirë kërkuarësit në diskutimet për zgjidhjet e mundshme.

Në dritën e sa më sipër, i propozohet Komitetit të Ministrave të shprehë shqetësim serioz për mungesën e progresit me pagesën e shpërblimit të drejtë në këtë çështje dhe të këmbëngulë me vendosmëri në detyrimin e pakushtëzuar të Shqipërisë për t'iu përmbajtur vendimeve të Gjykatës. Komiteti mund të nxisë edhe një herë fuqimisht autoritetet që të vazhdojnë urgjentisht me marrjen e të gjitha masave të nevojshme për të siguruar pagesën e shpërblimit të drejtë të dhënë nga Gjykata, së bashku me kamatëvonesën, dhe të përpiqet të përfshijë aty ku është e përshtatshme, kërkuarësit ose përfaqësuesit e tyre në diskutimet në lidhje me pagesën.

Komiteti mund të dëshirojë gjithashtu të shqyrtojë rritjen e veprimit të tij mbikëqyrës dhe të vendosë të marrë në konsideratë marrjen e një veprimi të ri në shqyrtimin e radhës të rastit, në mungesë të masave konkrete për të siguruar pagesën.

Financimi i garantuar: PO

⁵Shih §197 të vendimit, ku Gjykata tregoi se duke caktuar shumën për dëmin, ndërkohë që proceset e brendshme ishin ende në pritje përpara Gjykatës së Lartë, nuk ekzistonte rreziku që ankuesit të merrnin dy herë detyrimet e përmendura, pasi juridiksionet kombëtare në mënyrë të pashmangshme do ta mbanin parasysh këtë vendim kur të vendosnin për çështjen.